

S. Dekker

Gemeente Den Haag

Retouradres: Postbus 12 600, 2500 DJ Den Haag

Aan de voorzitter van de Commissie Jeugd en Burgerschap

Uw brief van

Uw kenmerk

Ons kenmerk

BOW/2007.1038 - RIS 150732

Doorkiesnummer

070 - 353 3027

E-mailadres

Aantal bijlagen

Datum

27 november 2007

Onderwerp
uitbreidingen buitenschoolse opvang

Geachte voorzitter,

Met mijn brief van 19 juli 2007, kenmerk BOW/2007.25 (RIS147764), heb ik u, naar aanleiding van de pilots voor- en naschoolse opvang binnen de gemeente Den Haag, geïnformeerd over ontwikkelingen met betrekking tot de buitenschoolse opvang. Met deze brief wil ik u informeren over de acties die de gemeente zal nemen om de uitbreiding van de buitenschoolse opvang (BSO) te bevorderen.

Aanleiding

Staatssecretaris Dijksma heeft bij brief van 18 september 2007 haar "plan van aanpak wachtlijsten buitenschoolse opvang" naar de Tweede Kamer gezonden. In dit plan van aanpak staat een aantal maatregelen (op korte en langere termijn) waarmee de wachtlijsten BSO kunnen worden teruggedrongen. Het plan van aanpak is mede gebaseerd op het rapport van de Taskforce wachtlijsten buitenschoolse opvang "Groeistuipe!" Voor het begrotingsjaar 2008 is op de begroting van het ministerie van OCW een bedrag van €29 miljoen gereserveerd voor het bestrijden van deze wachtlijsten. Zij kent gemeenten bij het terugdringen van wachtlijsten buitenschoolse opvang een centrale rol toe: "voor een belangrijk deel gaat het om het uitvoeren van reguliere taken op het gebied van onderwijs, lokaal jeugdbeleid, kinderopvang en ruimtelijke ordening".

Ten behoeve van het ondersteunen van gemeenten bij het voeren van de regie met betrekking tot het terugdringen van de wachtlijsten BSO is een éénmalig bedrag van in totaal €5 miljoen op de begroting van het ministerie opgenomen. Ik schat dat het bedrag dat voor Den Haag in 2008 beschikbaar komt circa €1,5 ton bedraagt. Het is nog niet bekend welke voorwaarden het ministerie aan het beschikbaar stellen van dit bedrag verbindt.

Inlichtingen bij

Postadres: Postbus 12 600, 2500 DJ Den Haag
Bezoekadres: Spui 70, Den Haag
Internetadres: www.denhaag.nl

Telefoon: 070 - 353 3027
Fax: 070 - 353 6210

Ik vind het belangrijk dat er in Den Haag voldoende en adequaat gespreide voorzieningen kinderopvang zijn en wil graag dat de gemeente, binnen de mogelijkheden die zij daartoe heeft, eraan bijdraagt dat de kinderopvang, dagopvang én buitenschoolse opvang, verder kan groeien waardoor vraag- en aanbod in evenwicht komen. Het hebben van voldoende, kwalitatief hoogstaande voorzieningen kinderopvang maakt Den Haag aantrekkelijk voor ouders én bedrijven. Daarnaast draagt kinderopvang in positieve zin bij aan de ontwikkeling van de kinderen zelf én is kinderopvang, met name de buitenschoolse opvang, een essentieel onderdeel van de brede school. Ik stimuleer inhoudelijke samenwerking tussen de buitenschoolse opvang en het basisonderwijs daarom van harte. In een later stadium wil ik dagopvang en Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) meer aan elkaar koppelen.

Het voorzieningenniveau kinderopvang in Den Haag is relatief hoog: per 100 0-4 jarigen zijn er 25 kindplaatsen in de dagopvang en per 100 kinderen in de basisschoolleeftijd zijn er 8 kindplaatsen in de buitenschoolse opvang. Het gemiddelde gebruik per kindplaats is 1,9 en hieruit volgt dat bijna de helft van de 0-4 jarigen en 16% van de basisschoolleerlingen naar de kinderopvang gaat. Ondanks de vele voorzieningen bestaan er wachtlijsten. Om de wachtlijsten weg te werken zijn mijns inziens verschillende maatregelen nodig waarbij de gemeente een handje kan helpen: het gaat om het feitelijk uitbreiden van de capaciteit, het beter benutten van de bestaande capaciteit en een efficiënter gebruik van schoolgebouwen, welzijns- en sportaccommodaties.

Op verzoek van staatssecretaris Dijksma zijn de wachtlijsten kinderopvang in Nederland met als peildatum 1 augustus in kaart gebracht. Uit de landelijke wachtlijstgegevens zijn op verzoek van de gemeente Haagse wachtlijstgegevens gedestilleerd. Deze wachtlijstgegevens hebben betrekking op circa 75% van de Haagse BSO. Uit deze onderzoeksresultaten blijkt dat de netto wachtlijst voor buitenschoolse opvang op 1 augustus 2007 960 kinderen groot was. Het aantal kindplaatsen in de BSO op 1 september 2007 was 4919, hiervan maken 9300 kinderen gebruik (bij een gemiddeld gebruik van 1,9 kind per kindplaats). De gemiddelde wachttijd in de BSO bedraagt in Den Haag 6 maanden. De verwachting is dat de wachtlijsten BSO verder zullen groeien. Opvallend is dat op woensdagen en vrijdagen er nog wel veel plaatsen beschikbaar zijn. Ondanks de moeite die gedaan moet worden om uitbreidingslocaties te vinden, is de capaciteit van de BSO in de periode 1 januari 2007 tot 1 september 2007 met circa 16% gegroeid (van 4143 naar 4919 kindplaatsen). Deze groei lijkt zich voort te zetten.

Plan van Aanpak Wegwerken Wachtlijsten BSO

Onderstaand treft u de actiepunten die moeten bijdragen aan het wegwerken van de wachtlijsten.

1 Praktische adviezen van de gemeentelijke Taskforce BSO

Naar analogie van de landelijke taskforce heb ik een gemeentelijke Taskforce BSO in het leven geroepen, bestaand uit een viertal Haagse instellingen voor kinderopvang (stichting 2-Samen, Stichting Kinderopvang DAK, Stichting Rijswijkse Kinderopvang en Zo untd) en een ambtelijke afvaardiging. De gemeentelijke taskforce zal nog vóór het eind van dit jaar een aantal praktische adviezen formuleren om de wachtlijsten BSO te verkleinen. Doordat de Taskforce klein en representatief is, kan slagvaardig en snel gewerkt worden. De Taskforce is reeds tweemaal bijeengewees. De belangrijkste belemmeringen voor het wegwerken van de wachtlijsten in de BSO zijn het gebrek aan geschikte uitbreidingslocaties op zowel de korte als de langere termijn en de schaarste aan gekwalificeerd personeel.

Aangezien het vinden van personeel de primaire verantwoordelijkheid van de kinderopvangbranche is, is met de gemeentelijke taskforce afgesproken dat het gebrek aan personeel vooralsnog géén onderdeel uitmaakt van de adviezen. Aangezien het onderwijs een belangrijke partner bij de verdere groei van de buitenschoolse opvang is, zullen de adviezen van de Taskforce besproken worden met de schoolbesturen.

2 Kinderopvang bij nieuwbouw/renovatie van basisscholen

Buitenschoolse opvang is idealiter dicht bij school gehuisvest. De gemeente is verantwoordelijk voor de financiering van onderwijshuisvesting, maar heeft in beginsel geen bemoeienis met de bekostiging van accommodaties kinderopvang. Dat laatste is in principe de verantwoordelijkheid van de kinderopvang. Om bij te dragen aan voldoende voorzieningen BSO, zal bij nieuwbouw en renovatie van basisscholen steeds worden nagegaan of er stedenbouwkundig voldoende ruimte is voor het gelijktijdig realiseren van ruimte voor buitenschoolse opvang. In dit kader zal eveneens onderzocht worden of het mogelijk en wenselijk is dat gemeente en/of private partijen, investeringen plegen ten behoeve van accommodaties voor kinderopvang. Indien de gemeente optreedt als financier en ontwikkelaar zal de ruimte via een openbare inschrijvingsprocedure marktconform in verhuur worden gegeven. In samenwerking met het Waarborgfonds Kinderopvang zullen diverse varianten van bekostiging en waarborgstelling worden uitgewerkt. De gemeenteraad zal over het beschikbaar stellen van investeringsmiddelen een besluit moeten nemen.

3 Buitenschoolse opvang en sport

In Den Haag zijn veel sportverenigingen actief. Deze beschikken vaak over ruimte die goed geschikt te maken is voor buitenschoolse opvang. In een aantal gevallen hebben sportorganisaties en kinderopvang elkaar reeds gevonden en zijn samenwerkingsverbanden gevormd waarvan zowel de sportvereniging als de kinderopvang profiteren. De samenwerking kan verschillende vormen aannemen. Een sportvereniging kan ruimte verhuren aan een instelling voor kinderopvang waardoor de sportvereniging inkomsten verwerft en de kinderopvang uitbreidingsruimte. Maar het is ook mogelijk dat gekozen wordt voor verdergaande samenwerking waarbij de kinderen sportactiviteiten kunnen uitoefenen en personeel wordt uitgewisseld. Ik vind het laatste in het kader van sportstimulering een goede zaak. Om de samenwerking tussen buitenschoolse opvang en sport verder te stimuleren wordt een project ontwikkeld waarbij sportverenigingen die geschikt zijn om kinderopvang te faciliteren en samenwerken met de BSO een inhoudelijke uitdaging vinden in aanmerking kunnen komen voor extra ondersteuning.

4 Het in verhuur geven van gemeentelijke panden

Sinds het inwerkingtreden van de Wet Kinderopvang per 1 januari 2005 waarbij de subsidierelatie met instellingen voor kinderopvang werd stopgezet, zijn er géén gemeentelijke panden meer in verhuur gegeven aan instellingen voor kinderopvang. Gezien het maatschappelijk belang van voldoende voorzieningen kinderopvang in de stad, ben ik van mening dat instellingen voor kinderopvang weer in aanmerking moeten komen voor het huren van gemeentelijke panden. Uitgangspunt daarbij is dat instellingen voor kinderopvang particuliere organisaties zijn en er marktconforme huurbedragen betaald dienen te worden.

5 Zoektocht naar locaties

Aan een aantal instellingen voor kinderopvang is, in de vorm van een quick scan, verzocht aan te geven waar en in welke mate in Den Haag knelpunten bestaan bij het vinden van geschikte uitbreidingslocaties. Deze quick scan maakte duidelijk dat de instellingen voor kinderopvang bijna overal in de stad op zoek zijn naar ruimte. Het ruimtegebrek lijkt zo groot dat het niet redelijk is te verwachten dat de gemeente overal in de stad actief op zoek gaat naar mogelijke uitbreidingslocaties voor kinderopvang. Instellingen voor kinderopvang benaderen in hun zoektocht ook welzijnsorganisaties met het verzoek of deze beschikken over ruimten die bruikbaar zijn voor BSO, onder meer als uitwijk voor de dagen met topdrukke. Ik zal het tekort aan BSO-locaties in een brief kenbaar maken aan de welzijnsorganisaties en verzoeken medewerking te verlenen als instellingen voor kinderopvang hierom vragen.

De Vinexlocaties nemen een aparte positie in. Gezien de lopende en komende (bouw)ontwikkelingen aldaar is het projectbureau Ypenburg, het ontwikkelingsbedrijf Leidschenveen en de ontwikkelingscombinatie Wateringse Veld verzocht op zoek te gaan naar mogelijke uitbreidingslocaties kinderopvang op de korte en langere termijn. De eerste resultaten lijken aan te geven dat dit onvoldoende soelaas zal bieden, omdat voor de meeste locaties al plannen bestaan die in een vergevorderd stadium verkeren. Gezien de moeite die het kost om ruimte te vinden, zal ook gekeken moeten worden naar efficiënter gebruik van bestaande ruimten door ouders te stimuleren ook op woensdag en vrijdag gebruik te maken van BSO (zie ook 8) en verdere gebruikmaking van ruimten in bijvoorbeeld basisscholen, welzijns- en sportaccommodaties (zie ook 7). Indien dit onvoldoende capaciteit oplevert, kan de vraag aan de orde komen of door het optimaliseren van de verkaveling in de Vinexlocaties alsnog ruimte voor de realisering van kinderopvangcapaciteit gevonden kan worden.

6 Voorwaarden scheppen op grond van de Wet op de Ruimtelijke Ordening

Dat het zoeken naar geschikte uitbreidingslocaties voor kinderopvang in het dichtgebouwde Den Haag niet eenvoudig is, is niet nieuw. Ook bij de uitbreidingsoperatie kinderopvang in de periode 1998 – 2003 bleek dat als er al ruimte gevonden werd, deze vaak niet paste in het vigerende bestemmingsplan. Om de groei van de kinderopvang niet vanwege ruimtelijke aspecten te belemmeren door langdurige procedures, heeft de gemeenteraad in 2001 ruimtelijke criteria kinderopvang vastgesteld. Als gevolg daarvan zijn er in Den Haag nauwelijks knelpunten geweest met betrekking tot bestemmingswijzigingen. Zo heeft de raad in 2001 bepaald dat op functies waar de bestemming onderwijs, welzijn en zorg op rust via een vrijstellingsprocedure, kinderopvang is toegestaan. Binnen de woonfunctie is gastouderopvang overigens te regelen als zijnde een bedrijf aan huis. Bij het opstellen c.q. herzien van bestemmingsplannen wordt kinderopvang in vele bestemmingen opgenomen. Zo ook onder de bestemming “maatschappelijke doeleinden”. Hieronder worden ook sportvoorzieningen begrepen, waardoor het juridisch planologisch mogelijk is dat bij sportvoorzieningen kinderopvang wordt gevestigd.

De ervaringen met betrekking tot kinderopvang in de Vinexlocaties hebben geleerd dat het van belang is dat bij planfase van nieuwe woonwijken rekening wordt gehouden met het realiseren van voldoende voorzieningen kinderopvang. Alleen dan zijn “herstelwerkzaamheden” achteraf niet nodig.

Een snelle maar tijdelijke oplossing voor het capaciteitstekort (maximaal 5 jaar) is het plaatsen van zogenaamde BSO-boxen. In Den Haag zijn tot heden slechts enkele boxen geplaatst.

De verwachting is wel dat er meer zullen volgen. Het ministerie zal in 2008 voor 200 BSO-boxen een eenmalige bonus van €25.000,00 ter beschikking stellen aan samenwerkingsverbanden.

7 Kwaliteitseisen met betrekking tot ruimten

Ruimten voor BSO dienen te voldoen aan wettelijk vastgestelde kwaliteitseisen. Ouders en aanbieders van kinderopvang bepalen gezamenlijk wat kwaliteit van de kinderopvang moet zijn en sluiten hierover een convenant af. Gemeenten zijn uitsluitend verantwoordelijk voor het toezicht op en handhaving van die kwaliteit. Ik heb laten onderzoeken of het mogelijk is om binnen de kaders van de Wet Kinderopvang soepeler om te gaan met het gebruik van ruimten in de BSO en dit blijkt het geval. Een voorbeeld is een goed ingerichte mobiele BSO van 30 vierkante meter op een schoolplein waar de op te vangen kinderen wat kunnen eten en/of kunnen bijkomen, naast ruimten in de school waar de kinderen diverse activiteiten kunnen ondernemen. Het is belangrijk dat het totaal aan beschikbare vierkante meters BSO voldoet aan de normen van de wet en dat de wijze van opvang pedagogisch afdoende wordt onderbouwd. Zodoende wordt niet ingeboet wordt op de kwaliteit van de kinderopvang en kunnen meer ruimten in scholen, welzijns- en sportaccommodaties voor kinderopvang worden ingezet. Hierdoor kan de BSO sneller groeien.

8 Overleg met scholen

Het onderwijs kan ook bijdragen aan het wegwerken van de wachtlijsten BSO. De wachtlijsten BSO (én dagopvang) hebben voornamelijk betrekking op maandag, dinsdag en donderdag. Op woensdag en vrijdag is in de meeste centra nog ruimte voor plaatsing van kinderen. Geconstateerd is dat de wachtlijsten BSO dusdanig zullen verminderen als ouders bereid zijn op woensdag en vrijdag gebruik te maken van de kinderopvang, dat fysieke uitbreidingen vaak niet nodig zijn. Dat de vraag naar kinderopvang op woensdag en vrijdag laag is, wordt mede veroorzaakt door de lestijden. Het invoeren van een continuooster op basisscholen heeft elders in Nederland geleid tot het sterk afnemen van de wachtlijsten BSO. Ik ben voornemens om in het overleg met de schoolbesturen de discussie te starten over het maken van afspraken over lestijden. Wellicht kunnen er in de stad pilots met continuoosters worden uitgevoerd. Daarbij denk ik met name aan Ypenburg-Leidschenveen, gezien de grootte van de wachtlijsten en de schaarste aan uitbreidingslocaties. Aan de hand van de resultaten kan dan verder gesproken worden over het invoeren van een continuooster.

In de gemeentelijke Taskforce BSO is aan de orde gesteld dat het voorkomt dat basisscholen wel beschikken over voor BSO geschikte (of geschikt te maken) ruimten maar deze niet na schooltijd ter beschikking te willen stellen. Zelfs niet als er wachtlijsten zijn. Ook dit punt wil ik met de schoolbesturen bespreken.

Samenvatting

Het is de verwachting dat de vraag naar BSO de komende tijd nog blijft groeien. Het vinden van voldoende geschikte uitbreidingslocaties lijkt daarbij in Den Haag een zo grote belemmering dat oplossingen ook gevonden moeten worden in het benutten van de bestaande capaciteit op woensdag en vrijdag. Daarnaast zal in grotere mate gebruik gemaakt moeten worden van geschikte of geschikt te maken ruimten in scholen, welzijns- en sportaccommodaties. De gemeente zal daarbij, vanuit haar regierol, extra acties uitvoeren om eraan bij te dragen dat de wachtlijsten BSO weggewerkt kunnen worden én nieuwe kunnen worden voorkomen.

Vanzelfsprekend zal ik u zodra de gemeentelijke Taskforce BSO zijn advies heeft gegeven hierover informeren.

Met vriendelijke groet,
de wethouder van Onderwijs, Jeugdzaken en Sport,

Sander Dekker